

แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับ
ศาสตร์สังคมศึกษาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์
GUIDELINES FOR DEVELOPING PROFESSIONAL TEACHERS IN
BUDDHIST STUDIES INTEGRATED WITH SOCIAL STUDIES IN
THE CONTEXT OF MONASTIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS

¹พระมหาอภิสิทธิ์ วุฒิสสโร (เจริญราช), ²พระภานุพงศ์ มุลราช (ภททโก),
³พระพุทระกูล พุทธรกชิต, (หลินภู) และ ⁴สอาด ภูนาสรณ์

¹Phramaha Aphisit Uddhissaro (Jaroenrat), ²Phra Phanuphong Munrat (Pattako),
Phra Futrakool Buddharakkhito (Linhoo) and Saard Poonasron

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

¹mahadee40@gmail.com

Received: December 28, 2024; **Revised:** January 23, 2025; **Accepted:** January 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ คุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ พบว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสภาพสังคม

¹ ครู, โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดพระชนานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์

² นักวิชาการอิสระ

³ อาจารย์, ดร., สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

⁴ อาจารย์, ว่าที่ร้อยตรี, ดร., สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

และความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยคุณลักษณะของครูที่ดีประกอบด้วย 1) มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ 2) มีทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม 4) มีความสามารถในการสื่อสาร 5) มีความรักและความมุ่งมั่นในวิชาชีพ 6) มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี 7) มีความอดทนและเข้าใจผู้เรียน 8) มีวิสัยทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจ และสมรรถนะในวิชาชีพครูประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม 4) สมรรถนะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร 2. แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ ควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการ 2) การฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 3) การพัฒนาทักษะการสอนและการใช้เทคโนโลยี 4) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในครู 5) การวิจัยและพัฒนาตนเองของครู 6) การประเมินผลและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และ 7) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ครูมืออาชีพ, ด้านการสอนพระพุทธศาสนา, ศาสตร์สังคมศึกษา, สถาบันการศึกษาสงฆ์

Abstract

The research aims to: 1) Study the necessary characteristics and competencies for professional teachers in teaching Buddhism in the context of Buddhist educational institutions, and 2) Present guidelines for the development of professional teachers in teaching Buddhism by integrating social sciences to suit the context of Buddhist educational institutions. Research findings: 1. The necessary characteristics and competencies for professional teachers in teaching Buddhism in the context of Buddhist educational institutions: The study found that teachers in this profession must possess competencies that align with social conditions and changes in the modern era. The characteristics of a good teacher include: 1) Knowledge and competence in the profession, 2) Teaching skills, 3) Morality and ethics, 4) Communication skills, 5) Passion and dedication to the profession, 6) Flexibility and adaptability, 7) Patience and understanding of students, and 8) Vision and the ability to inspire. Competencies in the teaching profession include: 1) Knowledge competency, 2) Teaching management skills,

3) Morality and ethics competency, 4) Competency in living in the 21st century, and 5) Skills in using technology for learning and communication. 2. Guidelines for developing professional teachers in teaching Buddhism by integrating social sciences to suit the context of Buddhist educational institutions: The development of professional teachers in teaching Buddhism by integrating social sciences should be carried out according to the following guidelines: 1) Development of an integrated curriculum, 2) Continuous teacher training and development, 3) Development of teaching skills and technology use, 4) Promotion of morality and ethics among teachers, 5) Research and self-development by teachers, 6) Continuous evaluation and teacher development, and 7) Promotion of community and parental involvement.

Keywords: Development guidelines, Professional teachers, Teaching Buddhism, Social sciences, Buddhist educational institutions.

บทนำ

“ครู” ถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ระบบการศึกษาตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ต่อไปในอนาคต ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีสมรรถนะและมีความสามารถที่เพียงพอต่อการเป็นหนึ่งใน “เสาหลักแห่งการพัฒนาประเทศดังแนวพระราชดำริด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชดำริถึงครูว่า

“... ครูจะต้องเป็นผู้ประพฤติตนดีทั้งด้านวิชาการคือ ต้องฝึกฝนตนให้มีความชำนาญในด้านความรู้และวิธีสอน ส่วนด้านความประพฤติจะต้องเป็นคนดีพร้อมทั้งในด้านจิตใจและการปฏิบัติเพื่อที่จะเป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น เมื่อลูกศิษย์ได้เห็นและประทับใจในความสามารถและความดีของครูก็จะประพฤติตนตามแบบอย่าง...” (กระทรวงศึกษาธิการ, ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ที่มุ่งจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ เปิดสอนทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยมีพันธกิจผลิตบัณฑิต วิจัย และพัฒนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ได้จัดการศึกษาตามแนวพระราชปณิธานของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ซึ่งเป็นพระนอญยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระดำริ

จัดตั้ง "มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์" เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นโดยมีพระประสงค์ให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาการขั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ โดยการศึกษาหลักธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เข้าใจและเข้าถึงพร้อมทั้งนำศาสตร์สมัยใหม่มายืนยันรับรองความเป็นมณีนีระแห่งพุทธธรรม แล้วเผยแพร่ต่อสังคมในรูปแบบการจัดการความรู้สู่สาธารณะ จากเหตุผลความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ในการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาจึงต้องปรับกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลก โดยเน้นการบูรณาการพระพุทธศาสนากับการจัดการเรียนรู้ภายใต้ปรัชญาสุภาชิตประจำมหาวิทยาลัย "วิชาจรณสมปนโน โส เสฏโฐ" เทวมานุเส หมายถึง "ผู้สมบูรณ์ด้วยความรู้และความประพฤติที่ดีประเสริฐที่สุดในหมู่เทวดาและหมู่มนุษย์" หมายความว่าเป้าหมายในการสร้างคนจะต้องให้สมบูรณ์ครบทั้งความรู้และความประพฤติที่ดี (ความรู้คู่คุณธรรม) ในเวลาเดียวกัน (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตครูในด้านการผลิตครูที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นการอบรมและพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ลึกซึ้งในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ดังที่มหาวิทยาลัยส่งเสริมให้ครูที่จบการศึกษามีความสามารถในการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์อื่น ๆ เช่น สังคมศึกษา จิตวิทยา และการพัฒนาชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน มีการพัฒนาครูให้มีความเป็นผู้นำทางจริยธรรมและสังคมโดยมีบทบาทสำคัญในการผลิตครูที่ไม่เพียงแต่มีความรู้ทางวิชาการ แต่ยังมีบทบาทเป็นผู้นำทางจริยธรรมในสังคม ช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและผู้เรียนให้มีความรู้ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การผลิตครูเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับสากล มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการผลิตครูที่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับสากล โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่สนใจศึกษาพระพุทธศาสนา เช่น การจัดหลักสูตรที่เน้นภาษาอังกฤษและหลักธรรมสากล ด้วยบทบาทเหล่านี้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการผลิตครูที่ไม่เพียงแต่มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการ แต่ยังเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยการจัดการศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.2565 ซึ่งหมวดวิชาเฉพาะ เป็นหมวดรายวิชาที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยกำหนดประเภทของความรู้ที่ต้องมี

แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) ความรู้เฉพาะตามศาสตร์สาขานั้น ๆ (Disciplinary Knowledges) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาเฉพาะ 2) ความรู้สหวิทยาการ (Interdisciplinary) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาเลือก 3) ความรู้ในเชิงปฏิบัติ (Practical Knowledges) นำไปกำหนดกลุ่มรายวิชาสหกิจศึกษา หรือฝึกงาน หรือฝึกสอน และรายวิชาต่าง ๆ ต้องกำหนดสอดคล้องสัมพันธ์กับ PLO ของหลักสูตรซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ตามกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 ข้อ 10 ที่กำหนดให้กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามข้อ 3 (4) มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาสนานกับหลักวิชาการ โดยต้อง 1) มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้มีสติ ปัญญา และคุณธรรม ด้วยการจัดการเรียนการสอน ที่ผสมผสานศาสนากับหลักวิชาการ 2) ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมโดยยึดหลักศาสนา ปรับใช้หลักศาสนา ให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนไป และสร้างหลักวิชาการที่สอดคล้องกับหลักศาสนาเป็นทางเลือกคู่กับหลักวิชาการของประเทศตะวันตก 3) นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ มาชี้นำสังคมโดยมุ่งพัฒนาจิตใจ สติ ปัญญา และพฤติกรรมของประชาชนเพื่อให้เกิดสันติสุขและความสามัคคีของคนในชาติ โดยรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา และกลุ่มวิชาการสอนภาษาอังกฤษได้สอดคล้องสัมพันธ์กับ PLO ของหลักสูตรซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ จึงจัดโครงสร้างหลักสูตร รายวิชา และ หน่วยกิต ดังอัตลักษณ์ในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย 1) โดยการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์การศึกษา หลักสูตรมุ่งเน้นการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม โดยบูรณาการกับศาสตร์การศึกษสมัยใหม่เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่สมดุล 2) โดยการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์มุ่งสร้างครูที่มีคุณลักษณะของ "ครูต้นแบบ" ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมสูง พร้อมทั้งจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนและสังคม 3) โดยการเน้นความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและสังคม หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) โดยการพัฒนาครูที่เชี่ยวชาญในการสอนแบบบูรณาการผู้เรียนในหลักสูตรจะได้รับการฝึกฝนให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างศาสตร์พระพุทธศาสนาและศาสตร์อื่น ๆ เช่น สังคมศึกษา ภาษา และจิตวิทยา เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน 5) โดยการเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรมุ่งปลูกฝังทัศนคติการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและพัฒนาตนเองในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง 6) โดยการสร้างครูที่มีความรู้และทักษะในระดับสากลหลักสูตรเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้

ความสามารถที่เทียบเท่ามาตรฐานสากล พร้อมทั้งจะเผยแผ่พระพุทธศาสนาและความรู้ทางการศึกษาในระดับนานาชาติ ด้วยอัตลักษณ์ที่สำคัญของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตครูที่มีคุณภาพสูง เป็นผู้มีความรู้คุณธรรม และสามารถสร้างคุณค่าให้กับสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย, ออนไลน์)

การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพนั้นจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการพัฒนาความรู้ ทักษะ คุณธรรม และการใช้เทคโนโลยี พร้อมทั้งสนับสนุนด้วยนโยบายที่เหมาะสม เพื่อให้ครูสามารถเป็นกำลังสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยอย่างยั่งยืน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการพัฒนาครู การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการสร้างบุคลากรที่มีคุณธรรมและความรู้ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (Interview) เป็นวิธีวิจัยเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย จำนวน 15 รูป/คน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 รูป/คน และอาจารย์หน่วยวิทยบริการจังหวัด

กาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 15 รูป/คน รวมจำนวน 50 รูป/คน

กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 4 รูป/คน อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 รูป/คน และอาจารย์หน่วยวิทยบริการจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 4 รูป/คน รวมจำนวน 13 รูป/คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

โดยการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ และวิเคราะห์การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

คุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ พบว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยคุณลักษณะของครูที่ดีประกอบด้วย 1) มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ 2) มีทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม 4) มีความสามารถในการสื่อสาร 5) มีความรักและความมุ่งมั่นในวิชาชีพ 6) มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี 7) มีความอดทนและเข้าใจผู้เรียน 8) มีวิสัยทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจ และสมรรถนะใน

วิชาชีพครูประกอบด้วย 1) สมรรถนะด้านความรู้ 2) สมรรถนะด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ 3) สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม 4) สมรรถนะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ 5) ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร

2. แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ ควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการ 2) การฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 3) การพัฒนาทักษะการสอนและการใช้เทคโนโลยี 4) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในครู 5) การวิจัยและพัฒนาตนเองของครู 6) การประเมินผลและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และ 7) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

คุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ พบว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

1.1 คุณลักษณะของครูที่ดี มีดังนี้

1.1.1 มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ ครูที่ดีต้องมีความเชี่ยวชาญในวิชาที่ตนสอน รวมถึงมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง มีความรู้ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้กับนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย

1.1.2 มีทักษะการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ 1) สามารถวางแผนและออกแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน 2) ใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ 3) มีทักษะในการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และความใฝ่รู้

1.1.3 มีคุณธรรมและจริยธรรม มีดังนี้ 1) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม 2) ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน 3) มีความเมตตา ใส่ใจ และห่วงใยผู้เรียน

1.1.4 มีความสามารถในการสื่อสาร มีดังนี้ 1) สามารถถ่ายทอดความรู้และอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย 2) มีทักษะการฟังและการสื่อสารที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและผู้ปกครอง

1.1.5 มีความรักและความมุ่งมั่นในวิชาชีพ มีดังนี้ 1) มีความภาคภูมิใจในอาชีพครูและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ 2) รักในการเรียนรู้และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

1.1.6 มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี มีดังนี้ 1) พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี 2) สามารถปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของผู้เรียน

1.1.7 มีความอดทนและเข้าใจผู้เรียน มีดังนี้ 1) มีความอดทนต่อความแตกต่างและความท้าทายในการสอน 2) เข้าใจและยอมรับความหลากหลายของผู้เรียนทั้งด้านความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม

1.1.8 มีวิสัยทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจ มีดังนี้ 1) มีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียน 2) สร้างแรงบันดาลใจและปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับผู้เรียน

ครูที่ดีไม่เพียงแต่มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ แต่ยังต้องเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ใส่ใจในคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านวิชาการและคุณธรรม เพื่อสร้างสังคมที่มีคุณภาพในอนาคต สอดคล้องกับรักษัทวี เกาโต (2566) ที่ศึกษาการเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ จันทบุรี การเสริมสร้างเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์จันทบุรีจากผู้เชี่ยวชาญ อาทิเช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ในศาสตร์หรือวิชาชีพเฉพาะ, มีการเชื่อมโยงความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพกับวิชาเอก อย่างเป็นรูปธรรม, สร้างกระบวนการผลิตนักศึกษาครูที่มีประสิทธิภาพอันเกิดจากความร่วมมือและ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้บัณฑิต ผู้ผลิตบัณฑิต ชุมชน และสังคม, จัดกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตวิญญาณและจิตสำนึกที่ดีในวิชาชีพ, สร้างรูปแบบการสร้างเสริมคุณลักษณะของการเป็นครูมืออาชีพซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของคณะศึกษาศาสตร์, จัดค่ายอาสาเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การสร้างจิตอาสาในรูปแบบที่หลากหลายโดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจ เป็นต้น

1.2 สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพ มีดังนี้

1.2.1 สมรรถนะด้านความรู้ ครูต้องมีความรู้ที่ครอบคลุมและลึกซึ้งในหลากหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ทั่วไป เพื่อเข้าใจบริบทของโลกและสังคมความรู้ในวิชาชีพครู ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ความรู้ในวิชาที่สอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ในสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 สมรรถนะด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เป็นความสามารถในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยครูต้องสามารถออกแบบและวางแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ประเมินและพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด

1.2.3 สมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ครูต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติตน โดยเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ในเรื่อง คุณธรรม ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ

1.2.4 สมรรถนะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ รวมไปถึงความพร้อมในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ครูที่มีสมรรถนะดังกล่าว จะสามารถสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี และมติคณะรัฐมนตรี (2565) ที่ศึกษาการเสริมสร้างสมรรถนะครูไทย กับการศึกษาไทย 4.0 ซึ่งพบว่าการเสริมสร้างสมรรถนะครูไทยกับการศึกษาไทย 4.0 เป็นประเด็นสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งต้องมีการเสริมสร้างสมรรถนะครูทางด้านการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาไทย 4.0 ตาม กรอบแนวคิดที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นเป้าหมายของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน อย่างไรก็ตาม การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ต้อง นำระบบการศึกษาไทย 4.0 มาเป็นกลไกที่สำคัญ เพื่อสร้างบุคลากร และทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพิ่มศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถผลิตและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างชำนาญ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเปรียบเสมือนอิฐก้อนแรกที่จะต้องถูกวางให้มีความรู้ คุณลักษณะความสามารถที่จะเป็นผู้สร้างรากฐานในการเปลี่ยนแปลงลำดับต่อไป จากการพิจารณาสมรรถนะของครูซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน รวมทั้งการสร้างทักษะครูตามแนวคิด C-Teacher และบทบาทครู E-Teacher ซึ่งเป็นภาพรวมของแนวทางในการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและศักยภาพให้สอดคล้องกับกรอบการศึกษาไทย 4.0 พบว่า ครูควรมีการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อให้ความสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีความรู้คุณธรรม ครู

ต้องปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากขึ้น การศึกษาไทย 4.0 จึงจะสำเร็จได้ตามกรอบแนวคิด และเป้าหมายที่ต้องการ

2. แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์ สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์

การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ ควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการ มีดังนี้ 1) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้สามารถบูรณาการพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษาได้อย่างเหมาะสม โดยการผสมผสานหลักธรรมและคำสอนในพระพุทธศาสนากับเนื้อหาของสังคมศึกษา 2) สร้างหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เข้ากับบริบทของสังคมไทยและวัฒนธรรมของผู้เรียนในสถาบันการศึกษาสงฆ์ 3) เน้นการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะ ทั้งในด้านพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางวิชาชีพของครู

2.2 การฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้ 1) จัดโครงการฝึกอบรมครู เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะในการสอนพระพุทธศาสนาในเชิงบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษา 2) ส่งเสริมการศึกษาต่อ สำหรับครูเพื่อพัฒนาความรู้ทั้งในด้านพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา โดยการเรียนรู้จากสถาบันต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ 3) ใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshops) เพื่อเพิ่มทักษะการออกแบบการเรียนการสอนที่สามารถบูรณาการได้จริง

2.3 การพัฒนาทักษะการสอนและการใช้เทคโนโลยี มีดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยี ในการสอนที่สามารถบูรณาการกับเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษาได้ เช่น การใช้สื่อดิจิทัล, บทเรียนออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันการเรียนรู้ 2) สอนให้ครูมีทักษะ การจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก เช่น การใช้การสอนที่มีส่วนร่วม การทำกิจกรรมกลุ่ม และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

2.4 การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในครู มีดังนี้ 1) สถาบันการศึกษาสงฆ์ควรมีการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรม ที่จะเป็พื้นฐานในการพัฒนาครูให้เป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการประพฤติปฏิบัติทั้งในด้านพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา 2) สอนให้ครูเข้าใจถึง บทบาทของพระพุทธศาสนาในสังคม และการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมในชุมชน

2.5 การวิจัยและพัฒนาตนเองของครู มีดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูมีการ วิจัยและพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางใหม่ๆ ในการบูรณาการพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา 2) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูได้มีโอกาสนเรียนรู้จากประสบการณ์ ของเพื่อนครูท่านอื่นๆ และสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาการสอนของตนเอง

2.6 การประเมินผลและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้ 1) ใช้ระบบการประเมินผลการสอนที่สามารถสะท้อนถึงการบูรณาการพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษาในวิธีการสอนของครู 2) พัฒนาแบบประเมินผลการเรียนรู้ ที่สามารถวัดทั้งความรู้ทางวิชาการและการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.7 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง มีดังนี้ 1) สร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูในด้านการบูรณาการพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษา 2) ส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการ ส่งเสริมและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผ่านกิจกรรมในชุมชน เช่น การจัดโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาและสังคมศึกษาในชุมชน

การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษา ในบริบทของสถาบันการศึกษาสูงควรเน้นการพัฒนาหลักสูตร, การฝึกอบรมครู, การส่งเสริมทักษะการสอนที่ทันสมัย, การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, และการสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพในการบูรณาการความรู้และการสอนอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมไทย สอดคล้องกับ เพ็ญสุดา หิรัญเกิด (2566) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า การพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในยุค ดิจิทัล เป็นการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้ การถ่ายทอดผ่านสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน การ เปลี่ยนแนวความคิดจากกรอบเดิม การส่งเสริมทักษะการคิด และการพัฒนาผู้เรียนตามฐานสมรรถนะ ต้องอาศัยนโยบายจากผู้บริหาร และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างเหมาะสมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในงานทั้งทางด้าน การศึกษาและในการจัดการเรียนการสอน มีพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้สื่อที่มีความเปลี่ยนแปลงไป จากเดิม การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนดิจิทัล และส่งเสริมทักษะการคิด การสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพ การส่งเสริมการพัฒนาตนเองที่เรียกว่าการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ครู และผู้เรียน การเข้าถึงผู้เรียนที่มีลักษณะเป็นผู้เรียนในยุคดิจิทัล ที่เปลี่ยนแปลงไปจากยุคสมัยเดิมเนื่องจากสามารถเข้าถึงสื่อและข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การบูรณาการศาสตร์สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาครูผู้สอนพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่สำคัญในการเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้สามารถถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคปัจจุบัน โดยมี

วิธีการดำเนินการ โดยการบูรณาการศาสตร์สังคมศึกษาในกระบวนการพัฒนาครูผู้สอน พระพุทธศาสนาเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจในหลักการของพระพุทธศาสนาและการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการเข้าใจถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางพระพุทธศาสนากับการศึกษาทางสังคมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปราย การศึกษากรณีศึกษา หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้คำสอนในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น การบูรณาการนี้ยังรวมถึงการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ด้านสังคมศึกษา เช่น ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมของสังคมในแง่มุมต่าง ๆ และนำความรู้เหล่านั้นมาปรับใช้ในการสอนพระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การอธิบายเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนาและสังคมในแต่ละยุคสมัย การนำเสนอหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในบริบทของปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น ความทุกข์ในสังคม การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ การพัฒนาครูผู้สอนยังควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้สามารถเข้าใจและเห็นคุณค่าของคำสอนในพระพุทธศาสนา การบูรณาการศาสตร์สังคมศึกษาจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการสอนกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น สุดท้ายการบูรณาการศาสตร์สังคมศึกษาควรมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาครูผู้สอนพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้ คือ 1) ผลการศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพ ในการศึกษาคุณลักษณะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาในบริบทของสถาบันการศึกษาสงฆ์ พบว่า ครูต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงคุณลักษณะที่ครูควรมี เช่น ความรู้และความสามารถในการวิชาชีพ การมีทักษะการจัดการเรียนรู้ การมีคุณธรรมและจริยธรรม การสามารถสื่อสารได้ดี ความรักและความมุ่งมั่นในวิชาชีพ ความยืดหยุ่นในการปรับตัว ความอดทนและการเข้าใจผู้เรียน และการมีวิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ 2) สมรรถนะที่สำคัญในวิชาชีพครู ได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพ การใช้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ การรักษาคุณธรรมและจริยธรรม การสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสื่อสารได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ 3) แนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษา การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการสอนพระพุทธศาสนาโดยบูรณาการกับศาสตร์สังคมศึกษาต้องดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งรวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการระหว่างพระพุทธศาสนาและศาสตร์สังคมศึกษา เพื่อให้ครูสามารถสอนให้ผู้เรียนเข้าใจและเชื่อมโยงทั้งสองศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การฝึกอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพครูให้มีความสามารถในการสอนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะการสอนและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยจะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ 5) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในครูจะทำให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้และการประพฤติปฏิบัติ นอกจากนี้ การวิจัยและพัฒนาตนเองของครูจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 6) การประเมินผลและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องจะทำให้สามารถติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองจะทำให้ครูสามารถได้รับการสนับสนุนและเข้าใจในความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. <https://www.moe.go.th/>

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา*

การสอนสังคมศึกษา (4 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566). คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ณัฐกานต์ เรือนคำ และกิตติชัย สุธาสิโนบล. (2565). *การเสริมสร้างสมรรถนะครูไทย กับการศึกษา*

ไทย 4.0. วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 4(1), 128-142.

เพ็ญสุดา หิรัญเกิด. (2566). *แนวทางการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัลของครูสังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. รายงานการวิจัย, หลักสูตร

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. <https://mbu.ac.th>

รักษ์ทวี เถาโต. (2566). *การเสริมสร้างคุณลักษณะวิชาชีพครูตามอัตลักษณ์ของนักศึกษา*

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 11(2), 286-300.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. <https://www.onec.go.th>